

Raad voor de Kinderbescherming
Ministerie van Justitie en Veiligheid

Jaarbericht RVDK '20

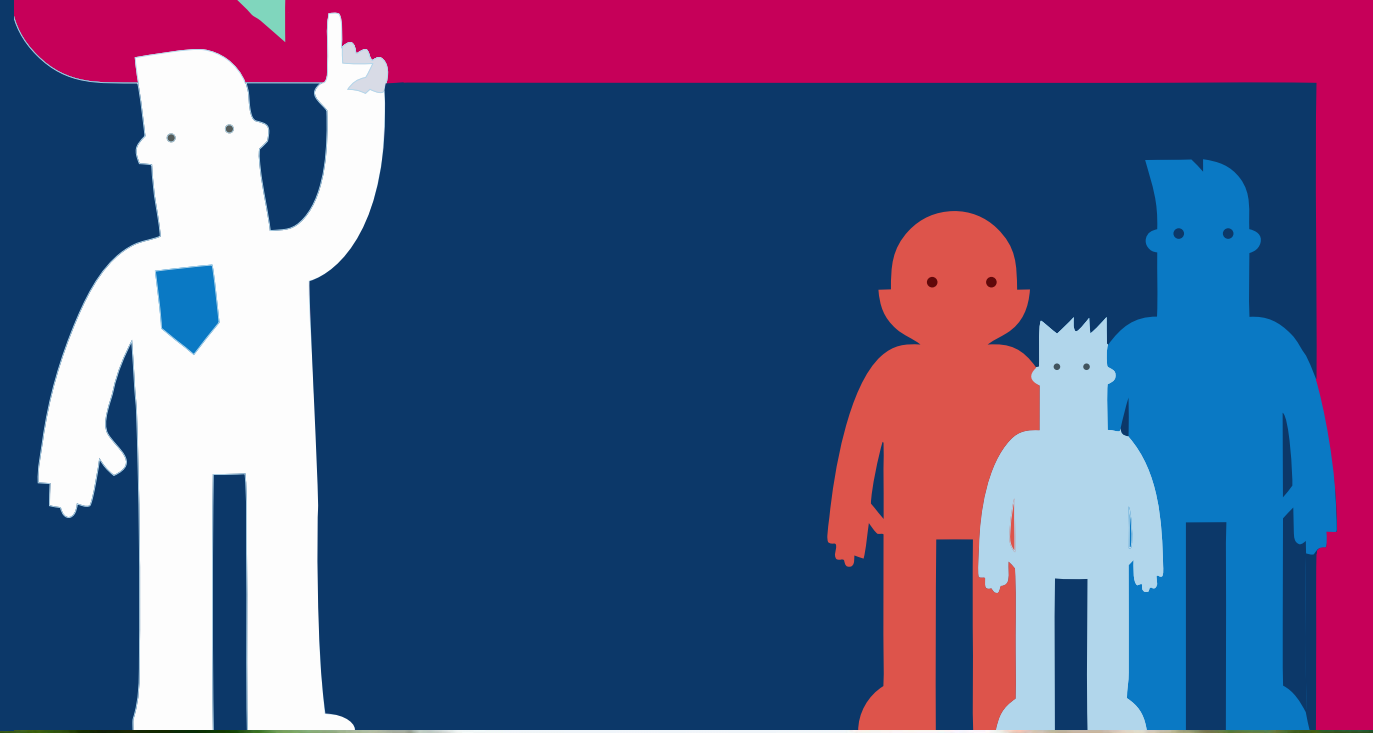
'Wat ben ik blij met
kostbare
pleeggezinnen!'

[Lees dit artikel](#) →

Instroomcijfers en ontwikkelingen

[Lees dit artikel](#) →

2020

Voorwoord Herke Elbers

[Lees dit artikel](#) →

Inhoudsopgave

Veerkracht	2
Minder wachtlijsten én beter passende straffen	3
‘Wat ben ik blij met kostbare pleeggezinnen!’	4
Instroomcijfers en ontwikkelingen	5
Op niemand kunnen rekenen	6
Huiselijk geweld: niet alleen straf, maar ook zorg	7
Ketenbrede inzet voorkomt contactverlies	8
Zo kan het dus ook	9
Colofon	10

Veerkracht

Veerkracht is het vermogen van iemand om snel te herstellen na tegenslag. Behalve een psychologische betekenis, is er ook een technische: het vermogen van iets om na te zijn uitgerekt of ingedrukt weer de oorspronkelijke vorm of positie aan te nemen. In het afgelopen jaar kwam het aan op veerkracht: voor de kinderen en hun ouders -onze cliënten-, voor collega's en ketenpartners.

Deze periode riep ook bij de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) een belangrijke vraag op: hoe kunnen we als organisatie op afstand toch dichtbij zijn? Daarin zijn veel stappen gezet, vooral op het terrein van online werken. Van overleggen vanachter het beeldscherm met collega's en ketenpartners tot cliëntcontact via beeldbellen en deelnemen aan online zittingen. Ook de samenwerking met onze ketenpartners heeft in deze periode een impuls gekregen. We bedachten vernieuwende initiatieven en werkwijzen. In dit jaarbericht leest u bijvoorbeeld in een dubbelinterview hoe de RvdK en het Openbaar Ministerie wachtlijsten wisten aan te pakken door niet te kiezen voor gebaande wegen, maar door de vraag te stellen: wat hebben deze jongeren nú nodig?

In deze intense periode hebben we als onafhankelijke organisatie vastgehouden aan onze kerntaak: het beschermen van kinderen. Of het nu ging om jeugdbescherming, jeugdstrafrecht of complexe scheidingsvragen. Daar ligt ook een voortdurende uitdaging: hoe kunnen we de achterliggende problematiek bij gezinnen met complexe problemen beter en sneller onderkennen? Hoe kunnen we nog tijdiger passende hulp geven?

In dit jaarbericht vindt u meerdere antwoorden op die vraag. Zo vertelt beleidsadviseur Sil van Beekum over contactverlies, waarbij kinderen na een complexe scheiding een van de ouders niet meer willen zien. Ze pleit voor vroegsignalering en een ketenbrede visie op contactverlies, zodat alles op alles kan worden gezet om een duurzame relatie van het kind met beide ouders te behouden. Een ander voorbeeld laat zien hoe de RvdK, samen met Veilig Thuis vanuit de ZSM-tafel in Oost-Brabant, veiligheid voorop zet bij huiselijk geweld. En wat daarvoor nodig was.

Bij veerkracht wordt de oorspronkelijke vorm of positie teruggevonden. Zo blijven we focussen op de rechtsbescherming van het kind. Daar heeft de coronacrisis niets aan veranderd. Dit blijkt ook uit de jaarcijfers. De instroom van onderzoeken is bijna op hetzelfde niveau als in 2019. Ondanks corona konden de behandelingen van onderzoeken altijd doorgang vinden, ook tijdens de lockdowns.

Waar we ons nu op willen richten is een efficiënte manier van werken, die past bij de uitdagingen van deze tijd. En bij wat onze collega's in hun team nodig hebben. We onderzoeken de mogelijkheden van veilig, hybride werken, waarbij fysiek werken afgewisseld kan worden met online. Met die bril kijken we ook naar de toekomst. Laten we onze veerkracht gebruiken als springplank naar vernieuwing: waarin we waardevolle inzichten van het afgelopen jaar een vaste plek geven binnen de organisatie en onze expertise nog beter kunnen inzetten voor kinderen.

Herke Elbers
Algemeen directeur Raad voor de Kinderbescherming

Minder wachtlijsten én beter passende straffen

Tekst Hester Otter

Een jongere die langer dan een half jaar moet wachten op de behandeling van zijn strafzaak? Dat wil je liever niet. Toch is een groeiend gebrek aan zittingsruimte de realiteit door corona. De RvdK, het Openbaar Ministerie (OM) en de rechtbank in Arnhem onderzochten wat hier tegen te doen is. Het resultaat? Minder wachtlijsten én beter passende straffen. Een gesprek met casusregisseur Leo Zwaal bij de RvdK in Arnhem en Arend Kees Kooij, officier van Justitie in Arnhem over deze bijzondere aanpak, die inmiddels ook in Overijssel navolging vindt.

De zaken stapelden zich op door de coronacrisis. Niet alleen bij de RvdK, maar ook bij het OM en de rechtbank. De meeste rechtszaken werden opgeschort, alleen een fractie van de zittingen met spoedmaatregelen kon doorgang vinden. Veel jongeren die kleinere delicten hadden begaan, moesten maandenlang op de behandeling van hun zaak wachten. "Terwijl snelheid heel belangrijk is in strafzaken van minderjarigen", vertelt Kooij. "Als een zaak driekwart jaar blijft liggen, is dat pedagogisch gezien niet verstandig. Juist voor jongeren is 'lik-op-stuk' belangrijk: een snelle bestraffing na een strafbaar feit."

Wachtlijsten slim wegwerken

Hoe werk je deze wachtlijsten op een slimme manier weg, ondanks de beperkingen door corona? Hoe kun je besparen op zittingsruimte? Voor die uitdaging kwam de RvdK samen met het OM en de rechtbank te staan. "Er moest buiten de kaders worden gedacht", vertelt casusregisseur Zwaal. "Konden we zaken niet anders afdoen? Was het mogelijk om zaken te voegen of (voorwaardelijk) te seponeren?" In de zomermaanden besloten de partijen een aantal zaken goed onder de loep te nemen. "Als je met z'n allen op ZSM zit, heb je met een aantal vaste richtlijnen te maken. Een stramien, automatisme, vanuit het idee: zo doen we een dergelijke zaak af", blikt Zwaal terug. "Is er een jongere op een scooter betrapt met een biertje op? Dan gaat zo'n zaak naar de kinderrechter of naar Onderhoud ten Parkette (OTP). Maar als zo'n zaak een half jaar blijft liggen, is het de vraag of de voorgestelde straf nog steeds passend is. Het is zinvol om te kijken of die jongen in de afgelopen maanden misschien zijn leven gebeterd heeft. Dan is een zitting misschien niet nodig en voldoet een voorwaardelijk sepot of een geldboete", aldus Zwaal.

Snelheid erin houden

Enkele medewerkers van de RvdK, met een laptop onder de arm, bezochten het OM en de rechtbank in Arnhem. Ze onderzochten stapels dossiers, op zoek naar zaken die zich leenden voor een alternatief traject. Jeugdclasseringsbegeleiders werden gebeld om te horen hoe het jongeren was vergaan na een strafbaar feit. "Sommige zaken lagen er dan al bijna driekwart jaar. Op grond van die bevindingen werd besloten of het OM de minderjarige bleef dagvaarden, of dat de zaak op een andere manier kon worden afgedaan", vertelt Kooij. Een dagvaarding voor een kinderrechter kon zo veranderen in een zitting bij het OM. En een zitting bij het OM kon veranderen in een bezoek aan Halt-plus.

Positief resultaat

Een aantal zaken werd gevoegd. Kooij: "Stel dat een minderjarige was aangehouden voor diefstal. Zes weken later maakte hij zich schuldig aan openlijke geweldpleging. Voor die zaken werden eerder twee aparte zittingen gepland. Nu voegen wij beide zaken samen en worden ze op één zitting behandeld." Het eerste resultaat was na de zomermaanden positief: van de 140 zaken konden er 80 sneller worden opgepakt. "Dat betekent dat we genoeg ruimte overhouden voor de resterende zaken. En voor die zaken kunnen we uiteindelijk ook het tempo erin houden."

Inhoudelijke toets

Er is gekozen voor een soort triagemodel, vertelt Kooij: "Voordat het OM met een definitief besluit over een strafmaatregel komt, gaan we met elkaar in gesprek om te kijken of we doorgaan op de ingeslagen weg. Of dat we een andere keuze moeten maken. Gaan we afschalen, opschalen, versnellen, vertragen? Moeten we eerdere zaken erbij betrekken?"

Het resultaat is niet alleen dat er effectiever wordt omgegaan met de inzet van de kinderrechters en dat de wachtlijsten zijn verdwenen, vertelt Kooij. "Het is ook een middel om op de inhoud zaken bij te kunnen sturen."

De inhoudelijke toets is hierin essentieel, vertellen de mannen. Sommige feiten zijn zo ernstig, die worden hoe dan ook aangebracht bij de zitting voor de kinderrechter. Daar verandert deze werkwijze niets aan. "Maar er zijn ook zaken waarbij we als RvdK na onderzoek constateren dat we ons pedagogisch gezien niet enorme zorgen maken over een minderjarige", zegt Zwaal. "Je ziet bijvoorbeeld dat een jongere rustig op z'n pootjes is terechtgekomen. Dat hij of zij goed is opgevangen in zijn eigen netwerk. Zulke informatie kan het OM meewegen in het besluit om voor deze zaak een taakstraf via een OM-zitting te kiezen. Je kijkt dus naar de inhoud van de zaak én naar de ontwikkeling van de jongere."

Alternatieve route

Deze toets brengt wel extra werk met zich mee. Voor het OM en voor de RvdK. Zwaal: "Als casusregisseur lees ik alle relevante zaken door. Soms gaat het om één zaak, maar er zijn ook zaken waar een hele voorgeschiedenis aan vastzit en die verbonden zijn met andere zaken. Dan ben je daar niet zomaar klaar mee." Maar ook is bereidheid nodig om te kiezen voor een alternatieve route, vult Kooij aan. "Je kunt wel per se willen dat een zaak naar de meervoudige jeugdkamer moet waar drie kinderrechters naar de zaak kijken. Maar wat doe je als er geen ruimte is én je weet dat het pedagogisch veel slechter is dat een kind zo lang moet wachten? Dan ga je voor plan B en onderzoek je zorgvuldig en in overleg met de RvdK of een zaak ook enkelvoudig is af te doen, waarbij één kinderrechter naar de zaak kijkt."

Regulier proces

De werkwijze die begon als een oplossing in deze coronatijd, is inmiddels ingebed in het reguliere proces. De overleggen tussen de drie ketenpartners vinden elke twee maanden plaats, naast de ZSM-tafel. Kort na een strafbaar feit van een minderjarige delen de partners bij de tafel zoveel mogelijk informatie. Weken later volgt het overleg tussen de RvdK, de rechtbank en het OM. Dan is er inmiddels een dossier opgemaakt en is er vaak meer duidelijkheid over hoe de minderjarige zich ontwikkelt. Voor dit overleg hebben twee jeugdsecretarissen binnen het OM de strafdossiers van minderjarigen verzameld. Datzelfde is gebeurd binnen de RvdK. Vervolgens maakt het OM een voorselectie van de dossiers die later op tafel samen met de RvdK en de rechtbank doorgespit moet worden.

Sturen op inhoud

Inmiddels zijn de secretarissen een belangrijk aanspreekpunt van de ketenpartners geworden. Kooij ziet dat de ketenpartners de jeugdsecretarissen steeds beter weten te vinden. "Als het overleg over de zaken naar hen verschuift, kunnen we dit tweemaandelijks overleg zelfs op termijn opheffen. Omdat het overleg steeds al op ad-hoc-basis plaats vindt. Want daar streef je naar: flexibiliteit om te kunnen sturen op de inhoud. Natuurlijk, het meest makkelijke is om gewoon bij het eerder genomen besluit te blijven. Over het traject van dagvaarding, OTP of de keuze voor de meervoudige kamer.

Nu kijken we periodiek naar deze zaken en nemen we de tijd om bij te sturen. Omdat we denken dat het voor de minderjarige in kwestie het beste is. En daarmee ook voor de samenleving." Zwaal: "Het pedagogische element is zó belangrijk. Je hoopt een minderjarige bij te kunnen sturen en met de juiste interventie op het rechte pad te krijgen. Geen enkele kans moet je hier laten liggen."

Arend Kees Kooij, officier van Justitie bij het Openbaar Ministerie

Leo Zwaal, casusregisseur bij de RvdK

A photograph showing a woman and a young child from behind, embracing each other. They are standing in a field with a plowed field in the background. The woman is wearing a light-colored jacket and jeans, and the child is wearing a dark jacket and jeans. The scene is set outdoors with bare trees and a clear sky.

‘Wat ben ik blij met kostbare pleeggezinnen!’

Raadsonderzoeker Denise* hoeft niet lang na te denken wanneer haar gevraagd wordt naar een bijzondere cases uit haar dagelijkse praktijk. Ze diept met gemak voorvallen op uit haar geheugen. Dit verhaal gaat over twee kinderen die een liefdevol thuis vonden bij hun kleuterjuf.

Als raadsonderzoeker voert Denise gesprekken met kind, ouders en anderen die het kind goed kennen. Dat gebeurt bijvoorbeeld op basis van meldingen van instanties als de gemeente of Veilig Thuis. Ze onderzoekt of een kind veilig is in de thuissituatie en zich goed ontwikkelt. Als dat niet zo is, overlegt ze met een jurist en gedragsdeskundige over te nemen maatregelen zoals ondertoezichtstelling of –in zeer ernstige situaties- een uithuisplaatsing.

Een tijdje terug komt er een verzoek van de gezinsvoogdij- instelling: kan de Raad voor de Kinderbescherming onderzoeken of het gezag van een moeder beëindigd dient te worden?

Pleeggezin

“Enkele jaren geleden deed ik onderzoek bij een alcoholverslaafde moeder en haar twee fysiek en emotioneel verwaarloosde kinderen. De kleuterjuf was al lange tijd hun beschermengel: ze haalde de kinderen vaak thuis op (‘Ach, het is niet zo ver van mijn huis’) en liet de kinderen vaak na school ‘helpen’ als ze niet of te laat werden opgehaald door hun moeder. Zij was het ook die aan de bel bleef trekken bij Veilig Thuis over de onveiligheid voor de kinderen. Wat een prachtige vrouw! Zij had zowel bij ons als haar leidinggevende aangegeven dat zij voor de kinderen kon zorgen en nam na ons onderzoek de kinderen liefdevol op in haar gezin. Wat ben ik blij met zulke kostbare pleeggezinnen!”

'Ze mag ze hebben'

“De wet- en regelgeving gebiedt dat na twee jaar bekeken moet worden of het kind kan blijven waar het is en wat het belang is van het uit huis geplaatste kind? Het laatste raadsonderzoek dat dan volgt is of de ouders -in dit geval de moeder- het gezag kunnen behouden. Ook hiervoor sprak ik opnieuw met de kinderen. Via de kleuterjuf maakte ik een afspraak om de kinderen na schooltijd op haar school te treffen. De kinderen waren gegroeid en zaten op -inmiddels veel te kleine- stoeltjes in de kleuterklas van hun pleegmoeder op mij te wachten. Het emotioneerde me hen weer te zien. Ze vertelden enthousiast over hun nieuwe leven en het viel me op hoe respectvol ze over hun -inmiddels rondzwervende- moeder praatten. Dat kan alleen maar als het pleeggezin kinderen hierin goed begeleidt. Wederom applaus voor dit fantastische pleeggezin.

Via een hulpverlener kreeg ik moeder te pakken. Zij wenste echter niet in gesprek te gaan met mij. Moeder reageerde uiteindelijk op de voorgenomen gezag beëindiging met een appje: ‘Ik weet dat ik geen moeder ben, dat wilde ik ook nooit zijn. De juf is een lieve vrouw. Ze mag ze hebben’. Zo eindigde het gezag van de moeder en kreeg de kleuterjuf de voogdij.”

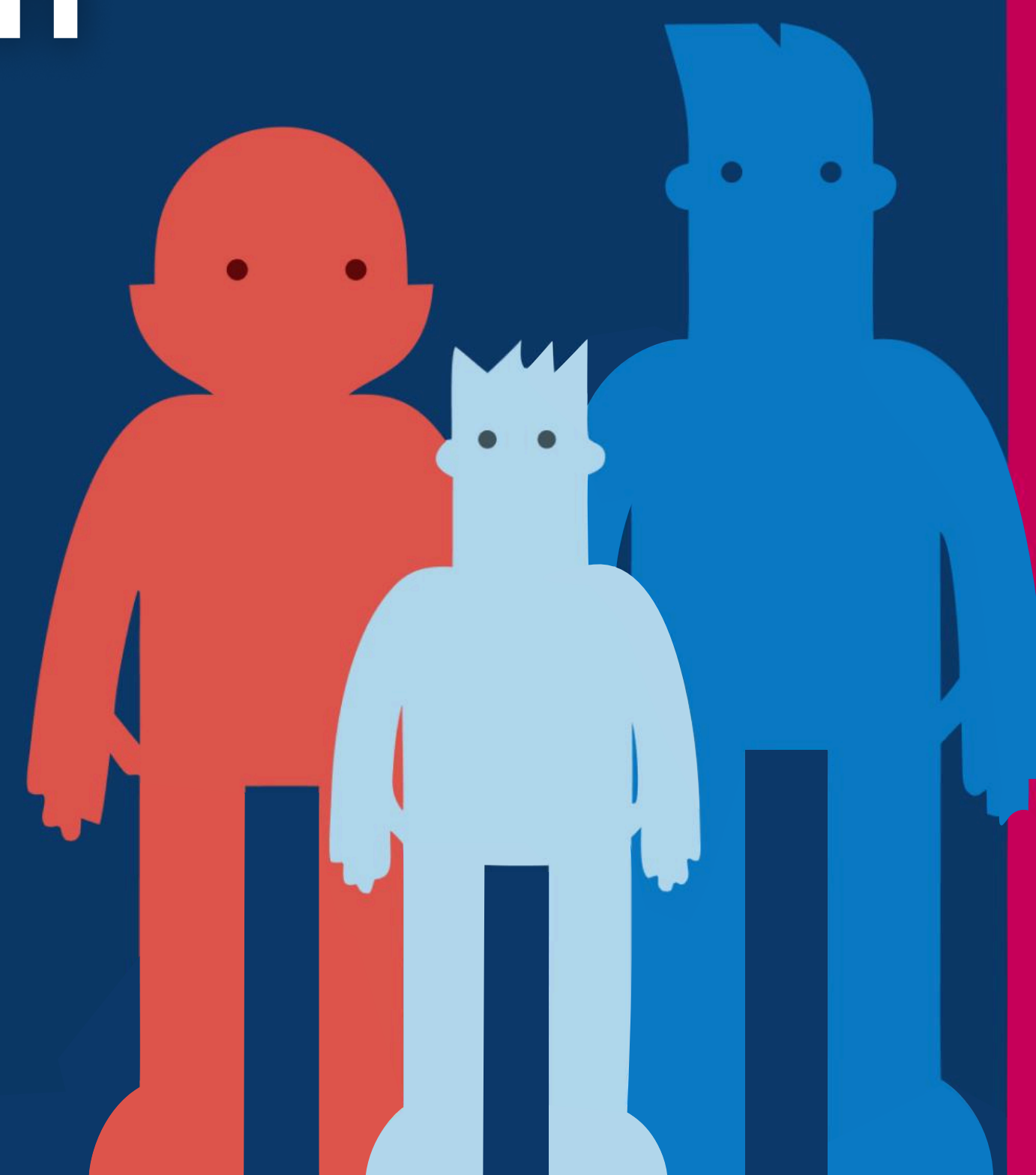
Verslavingsproblematiek

“Terugkijkend is dat moment me het meest bijgebleven: het gaf mij het gevoel dat de moeder zo ogenschijnlijk gemakkelijk afstand deed van haar kinderen. Ze nam niet eens de moeite om op gesprek te komen en vond het allemaal wel best. Zo verdween haar kostbaarste bezit uit haar leven, het was hartverscheurend. Helaas gaat dat vaker zo als er verslaving in het spel is, weet ik uit ervaring. Chronische verslavingsproblematiek verkleint de kans op succesvolle hereniging met ouders. Dat maakt me extra dankbaar wanneer er dan een fijn pleeggezin is.”

*Deze naam is om privacy-redenen gefingeerd. De werkelijke naam is bekend bij de RvdK.

2020

Instreamcijfers en ontwikkelingen

De behandeling van onderzoeken door de RvdK is ondanks de coronamaatregelen altijd doorgegaan. “Wij blijven doorwerken, ook tijdens de perioden met een lockdown en corona. Juist voor de kwetsbare kinderen en hun gezinnen. Het blijft voor hen een zware tijd door de coronamaatregelen,” aldus Herke Elbers, algemeen directeur RvdK.

In 2020 ziet de RvdK een daling van de instroom van onderzoeken op het gebied van Gezag en Omgang en Straffen ten opzichte van 2019. Het aantal beschermingsonderzoeken is iets gestegen. Er is geen toename van het aantal spoedzaken bij Bescherming. Het aantal onderzoeken schoolverzuim is versterkt gedaald.

Van de ruim 17 miljoen inwoners in Nederland zijn er ca 3,3 miljoen jonger dan 18 jaar. Ongeveer 1% van deze jongeren komt in aanraking met de Raad voor de Kinderbescherming.

Aantal onderzoeken in 2020

Beschermingsonderzoek: 18.378
 Gezag en omgangsonderzoek: 4.613
 Adoptie gerelateerde activiteiten: 1.863
 Straffonderzoek: 9.801
 Onderzoek schoolverzuim: 1.134
 Coördinatie taakstraffen: 4.244

Beschermingsonderzoeken, scheidingsonderzoeken en schoolverzuim

In 2020 zijn ruim 18.000 beschermingsonderzoeken aangemeld bij de RvdK omdat er ernstige zorgen waren om een kind en vrijwillige hulp niet toereikend was. De RvdK onderzoekt dan of er een kindbeschermingsmaatregel nodig is.. Het aantal spoedonderzoeken is in 2020 niet gestegen.

Bij complexe scheidingen waarbij kinderen betrokken zijn kan de rechter de RvdK vragen een onderzoek te doen en advies te geven. In de tweede helft van 2020 waren er weer meer zittingen van de rechtbanken en zijn meer zaken in behandeling genomen dan tijdens de eerste lockdown. Het aantal ingestroomde onderzoeken ‘Gezag en Omgang’ bij de RvdK is ruim 4.600 waarmee de instroom ca 8% lager is dan in 2019.

Het effect van de sluiting van de scholen is goed terug te zien in de daling van het aantal onderzoeken bij schoolverzuim door de RvdK. In 2020 daalde deze instroom naar 1.134 zaken, in voorgaande jaren was dit net meer dan 2.000 zaken.

Jeugdstrafzaken en werk- en leerstraffen

De RvdK doet onderzoek in jeugdstrafzaken en geeft een passend (straf-)advies. Dit helpt een jongere om niet in herhaling te vallen en draagt bij aan zijn ontwikkeling. Bij de RvdK zijn dit jaar ongeveer 9.800 strafzaken ingestroomd; in 2019 waren dat er ca. 10.500. Na een sterke daling van de instroom in het eerste halfjaar nam de instroom van jongeren met een werk- of leerstraf in de tweede helft van 2020 weer toe. Op jaarbasis stroomden ruim 4.200 taakstraffen in. In 2019 waren dit er bijna 6.000. Het is lastig om taakstraffen te laten uitvoeren tijdens een periode met een lockdown. Gelukkig was het mogelijk een deel van de leerstraffen digitaal uit te voeren waardoor jongeren toch hun leerstraf konden afronden. Tijdens de lockdown houden de coördinatoren taakstraffen van de RvdK zicht op jongeren die moeten wachten op de uitvoering van de taakstraf. De coördinator taakstraffen doet dit onder andere via (beeld)bellen. “De RvdK levert maatwerk voor deze jongeren, want beeldbellen werkt niet voor iedere jongere. Dat is vooral zo bij jongeren met een Licht Verstandelijke Beperking (LVB), maar ook bij jongeren die geen eigen slaapkamer of een mobiele telefoon hebben. Hier houden we rekening mee,” vertelt Elbers.

De volledige instroomcijfers per onderwerp zijn terug te vinden op onze website. Hier vindt u de instroomcijfers per jaar en per kwartaal, zowel op landelijk niveau, als op het niveau van jeugdzorgregio en gemeente.

Voor een verdere duiding van de cijfers verwijzen wij u graag door naar de [Instreamontwikkelingen 2020](#). In deze analyse kijken we wat de redenen achter een hoge of juist lage instroom kunnen zijn. We hebben de instroom op zes typen onderzoek geanalyseerd: Bescherming, Gezag en Omgang, ASAA, Straffzaken, Schoolverzuim en Taakstraffen.

Op niemand kunnen rekenen

Tekst Hester Otter

Bij haar moeder vandaan, in het kindertehuis: dat is de start van het leven van Juliette. Haar jeugd begint tumultueus, met weinig geborgenheid en een moeder die haar later telkens verstoot. Het laat diepe sporen na. “Kinderen die stabiel opgroeien hebben een besef van wie ze zijn, en een basisgevoel van veiligheid. Dat houdt je staande in het leven. Die basis heb ik niet gehad.” Dit is haar verhaal.

Alsof je een plantje uit de grond trekt, zo beschrijft Juliette het moment dat zij met haar zusje uit het huis van haar moeder wordt gehaald en in een kindertehuis terecht komt. Ze is dan 4 jaar oud. “Traumatisch was het. Mijn vader kwam alleen op zondagen op bezoek in het Sint Anna Kindertehuis in Halfweg. Mijn moeder amper, zij was aan het afkicken van haar drankverslaving.”

Van het kindertehuis herinnert ze zich de vele groepsleidsters. De kinderen die geen bezoek kregen. Wachten op je beurt om gewassen te worden. “Op die leeftijd hoor je aan je moeders rokken te hangen. Maar ik zag wisselende begeleiders die allemaal hun eigen taken hadden. Je kreeg geen knuffels, geen aai over je rug. Daar was geen tijd voor. Terwijl ik dat zo nodig had.”

Drankverslaving

Het leven van Juliette begint in de Amsterdamse Bijlmer, waar het gezin in een flat woont. Haar vader zet een streep door het huwelijk, terwijl haar moeder worstelt met haar drankverslaving. Wel blijft hij op dezelfde galerij wonen, zodat hij een oogje in het zeil kan houden. Maar een half jaar later halen de RvdK en Jeugdzorg (toen Pro Juventute), de meisjes uit huis vanwege verwaarlozing.

Drie huizen in twee jaar

Haar vader hertrouwt met een kleuterjuf, die al volwassen kinderen uit een eerder huwelijk heeft. Na anderhalf jaar krijgt haar vader de voogdijschap en komen Juliette en haar zusje bij hem wonen. Hun biologische moeder wordt gerechtigd buitengesloten van contact. Juliette vertelt dat ze een ‘omgekeerde hechting’ heeft gehad. “Normaal gesproken hecht een kind zich aan de ouders. Maar als je ziet door hoeveel handen ik ben gegaan... drie huizen in bijna twee jaar. Al die mensen hebben verwachtingen van je: je moet beleefd zijn, aardig zijn, met twee woorden spreken.” Maar dat eist zijn tol: ze krijgt driftbuien. Licht op de grond te huilen en te trappen. Haar stiefmoeder zorgt voor stabiliteit en gezelligheid, maar het huwelijk vertoont al snel de eerste scheuren. Plezier maakt plaats voor ruzie, en vader zoekt het (regelmatig) buiten de deur.

Verplichte omgangsregeling

Wanneer Juliette zo'n 10 jaar oud is, start de RvdK een verplichte maandelijkse omgangsregeling met de biologische moeder. “In een kamer bij de RvdK in Haarlem, onder toezicht. Na de eerdere vechtscheiding weigerden mijn ouders te praten met elkaar. Toen het toezicht van de RvdK werd overgezet naar een bezoek aan mijn moeder bij een gastgezin, werd mijn moeder ook vrijer in het uiten van verwijten richting mijn vader. En mijn vader maakte mijn moeder zwart. Ik kwam in een loyaliteitsconflict terecht. Vond het vreselijk. Want als mijn vader iets naars over mijn moeder zei, wat zei dat dan over mij? Ik was toch geboren uit haar?” De bezoeken aan haar moeder gaan redelijk goed. Wanneer Juliette op een leeftijd komt dat ze zelf mag besluiten of ze contact met haar moeder wil, kiest zij ervoor om een relatie met haar op te bouwen. “Maar ja, ik was een puber en kon niet overzien wat ik aanging.” Haar zusje daarentegen weigert resoluut.

Een nieuwe turbulente periode breekt aan, waarin haar moeder het contact soms voor weken, soms maanden verbreekt. “Ik heb me heel lang schuldig gevoeld, omdat ik ook niet zo stabiel was. Ik dacht dat de problemen aan mij lagen en zij gaf mij ook de schuld.”

Nekslag

Juliette kan goed leren en gaat naar het gymnasium. Ze geniet er intens van en zet alles op alles om haar diploma te halen. Dat lukt. “Ik was altijd een voorbeeldig kind, maar vanaf mijn 16e klapte dat om. Ik kreeg een eetprobleem, werd misbruikt door een oudere man, kon de problemen van mijn stiefmoeder er niet langer bij hebben, en werd tegendraads. Dus moest ik maar op kamers. Mijn vader wilde nog wel de helft betalen van mijn studie, beide moeders weigerden. Dat was voor mij emotioneel gezien nagenoeg de nekslag. Ik besefte dat ik op niemand kon rekenen.” Het tij lijkt te keren wanneer ze een vriendelijk echtpaar ontmoet tijdens haar bijbaantje in een bistro. “Zij kwamen daar vaker en zagen dat het niet goed met mij ging. Tien jaar lang bleef dat contact, bij hen kon ik altijd terecht. Zij stimuleerden me mijn studie af te ronden naast de therapie die ik volgde.”

Diepe sporen

Toch laten de ervaringen diepe sporen na. Ze drinkt geregeld alcohol, doet een zelfmoordpoging. Na ingrijpen van huisarts en politie weet ze weer op te krabbelen en ze sluit zich aan bij de Anonieme Alcoholisten (AA). Die periode ligt al meer dan 10 jaar achter haar. Ze woont nu in een fijn huis, heeft een vriend en ze heeft geen druppel meer gedronken.

Maar lange tijd worstelt ze met vragen als: hoe kon het in mijn jeugd zo misgaan? Lag het aan mij? Aan mijn ouders? Hielden zij wel van me, als ze elkaar zo haatten? Anderhalf jaar geleden besluit ze de dossiers op te vragen. Bij het lezen ervan wordt haar veel duidelijk.

“Mijn ouders waren niet jong toen ze ons kregen. Dan verwacht je een bepaald niveau van je ouders om de zorg voor hun kinderen aan te kunnen. Maar dat was bij mijn ouders niet het geval. De observaties van mijn ouders waren kraakhelder, mijn ouders zijn minutieus beschreven. Uit de rapporten van de RvdK is op te maken dat mijn moeder een intelligente vrouw is, maar dat de hulpverleners zich afvragen of zij ‘mee kan groeien in het niveau van de kinderen’. Ook twijfelden ze over de capaciteiten van mijn vader.”

“In de rapporten lees ik de grote zorgvuldigheid waarmee is gehandeld. Ze wisten met de juiste woorden precies de vinger te leggen op de pijnlijkste plekken.”

Beste oplossing

Ze is dankbaar dat de RvdK op het juiste moment ingreep en haar heeft kunnen helpen. “In de rapporten lees ik de grote zorgvuldigheid waarmee is gehandeld. Ze wisten met de juiste woorden precies de vinger te leggen op de pijnlijkste plekken. Op een bepaalde manier dachten ze ook met hen mee. Ze keken naar alle alternatieven, op zoek naar de beste oplossing voor de kinderen in zo'n moeilijke situatie. Langer verblijf in het kindertehuis leek niet wenselijk. Moeder was nog niet stabiel na de Jellinek. De rechter koos voor vader, die toen net hertrouwd was.” Maar, zegt ze, wat haar betreft mag de Raad voor de Kinderbescherming wel eerder ingrijpen. “Als je wacht tot het einde, kost het zoveel energie om het recht te zetten. Mijn vader had al aan de bel getrokken, de burens ook. Misschien had bij ons wel voorkomen kunnen worden dat we naar het kindertehuis moesten.”

Basisgevoel van veiligheid

De antwoorden die veel duidelijk maken zijn er nu. Maar de sporen zijn af en toe nog pijnlijk diep. “Ik heb veel therapie gehad en een bepaalde stabiliteit gecreëerd. Maar hechten aan mensen vind ik nog steeds moeilijk.” Ze vervolgt: “Kinderen die stabiel opgroeien hebben een besef van wie ze zijn, en een basisgevoel van veiligheid. Dat houdt je staande in het leven. Ik heb die basis niet gehad en gebruikte een stok om te blijven staan. Dat was onder andere alcohol. Ik herinner mij nog dat de politie mij naar het ziekenhuis bracht en zo verbaasd was. Want ik had gymnasium gedaan en een vervolopleiding, hoe kon het zo mis gaan? Maar ik ben nog altijd dankbaar dat zij me wel gezien hebben, mij serieus namen en mij hebben opgevangen. Net als de RvdK deed toen ik nog een kind was. Zonder hulp was ik er misschien niet meer geweest.”

Tekst Hester Otter

Hoe kun je betere hulp bieden aan gezinnen waarin huiselijk geweld voorkomt? In Oost-Brabant is een pilot gestart waarbij Veilig Thuis (VT) aanschuift bij de ZSM-tafel, om niet alleen door straf maar ook door zorg de spiraal van geweld te doorbreken.

De strafrechtketen is ingericht vanuit het idee dat een strafbaar feit moet worden beantwoord met een straf. Maar steeds vaker wordt straf met zorg verbonden, ook bij huiselijk geweld. Dat zegt Janniek van de Looij, beleidsadviseur bij de RvdK. “Bij huiselijk geweld gaat meer mis dan alleen het begaan van een strafbaar feit. Het geweld treft het hele gezin. We kunnen als RvdK wel zeggen dat we ‘er zijn voor het kind’, maar ja, het kind staat niet op zichzelf. Hoe ontwikkelt een kind zich dat heeft gezien dat zijn vader zijn moeder iedere avond in elkaar slaat? Een heel groot percentage van de strafzaken die op ZSM (zorgvuldig, snel en op maat) voorbijkomen, hebben een component van huiselijk geweld. Daar moeten we wel oog voor hebben.”

Hulp in het vrijwillig kader

Meldingen van huiselijk geweld en kindermishandeling komen eerst binnen bij VT. De organisatie geeft hulp en advies aan gezinnen en professionals. Een andere positie dan die van de RvdK, vertelt Van de Looij, en juist daarom zo waardevol als nieuwe partner aan de ZSM-tafel. “Bij huiselijk geweld kijken we of we het gezin kennen vanuit een eerder contact met de RvdK. Die informatie geven we dan mee aan het OM, zodat de officier van justitie samen met de andere partners kan kiezen voor een afdoening die past bij het gezin. Dat is onze primaire taak”, vertelt Van de Looij. “Maar echt praktisch handelen kunnen we vanaf de ZSM-tafel meestal niet. We kunnen weliswaar een onderzoek starten of een maatregel vragen, maar we hebben niet de ruimte om voor het gezin direct hulpverlening in te zetten of een gesprek aan te gaan met alle gezinsleden. VT heeft daarvoor veel meer mogelijkheden. Ze kunnen bijvoorbeeld ook doorverwijzen naar hulp in het voorliggend veld, in het vrijwillig kader.”

Veiligheid als uitgangspunt

Strafrecht en zorg die elkaar versterken: dat is het doel van VT op ZSM. Om tot een gezamenlijke aanpak te komen hebben het landelijk bestuur van ZSM en het landelijk directienetwerk VT in 2020 een werkgroep opgericht. Het werkproces is inmiddels duidelijk. Op verschillende locaties, zoals in Oost-Brabant, maar ook in Amsterdam, Noord-Holland, Den Haag, Rotterdam en Limburg wordt daarmee ‘geoefend’. Nu is het wachten op de landelijke invoering, maar daarvoor moeten eerst de randvoorwaarden in kaart worden gebracht.

In de pilot ‘VT op ZSM’ is veiligheid een belangrijk uitgangspunt, waarbij de ketenpartners – elk vanuit hun eigen kennis en expertise – informatie aanleveren om snel te kunnen handelen. Wanneer een zaak van huiselijk geweld binnenkomt, kijken VT en de ZSM-ketenpartners meteen of er direct fysiek gevaar is voor de partner en de kinderen. Als dat het geval is, wordt er direct doorgesproken, bijvoorbeeld door het opleggen van een tijdelijk huisverbod. Deze maatregel kan het OM opleggen, met de veiligheidsvoorwaarden die door VT zijn opgesteld. Is de situatie niet (meer) onveilig? Dan nemen VT, de RvdK of de reclasseringsorganisaties meer tijd voor onderzoek en advies.

Toezicht

Zo kreeg VT van de politie in één maand drie keer een melding van huiselijk geweld in een gezin. Ingezette hulp van onder meer de GGZ had weinig effect. “In ons systeem zagen we dat er nog een minderjarig kind thuis woonde. Vijf jaar geleden was er al een ondertoezichtstelling (ots) in het gezin geweest”, vertelt Van de Looij. “Gezamenlijk werd besloten om naast straf Reclassering Nederland in te schakelen voor toezicht op de dader. Het sociale wijkteam van de gemeente nam de zorg voor het gezin op zich. VT schreef vervolgens een verzoek voor een raadsonderzoek om goed zicht te krijgen op het kind. Nu kon met de ouders en het kind besproken worden of een raadsonderzoek echt noodzakelijk was en wellicht uiteindelijk weer een ots.” Een casus waarin zorg en straf heel goed gecombineerd werden”, blikt Van de Looij terug. “Straf werd ingezet voor de dader, maar er was ook zorg voor zowel de dader als de rest van het gezin. En er was speciale aandacht voor het kind door het overwegen van een beschermingsonderzoek. Vanuit verschillende invalshoeken konden we adequate hulp aan het gezin geven.”

Fysieke aanwezigheid

De pilot loopt al enkele maanden. Wat maakt die tot een succes? Voor Werner van Hees, casusregisseur op ZSM in Den Bosch, is dat de fysieke aanwezigheid van VT. Want de winst zit hem in het snel mobiliseren van de samenwerkingspartners. “Sowieso wil je rechtsgelijkheid hebben voor alle zaken die voorbijkomen. Elke zaak verdient dezelfde aandacht. Maar ook maakt de aanwezigheid op ZSM dat je als ketenpartners veel makkelijker kunt schakelen.” Hij noemt een voorbeeld van een huiselijk geweldzaak waarbij de politie nog geen officiële zorgmelding had gedaan bij VT. “VT weet dan wel van de escalatie, maar heeft de officiële melding nodig als startsignaal om aan de slag te gaan. Als we in het systeem op ZSM zien dat de zorgmelding nog niet binnen is, kan de medewerker van VT daar bij de politie meteen achteraan gaan. Als partners kun je elkaar als het ware alvast ‘in stelling brengen’, zodat je sneller kunt handelen.”

Beter inschatten

“Op het ene moment is het nodig om het strafrecht iets te versnellen, op een ander moment rem je het een beetje af, zodat je de beste hulp kunt bieden”, vervolgt Werner. “De kracht van VT medewerkers is dat zij veel informatie over de context kunnen geven. Bij huiselijk geweld helpen hun inzichten ons bij het beter inschatten van de veiligheidssituatie van de gezinsleden. Alle ketenpartners krijgen de tijd om hun informatie aan te leveren en die wordt vervolgens plenair besproken. Alle consequenties nemen we dan mee. Als er weinig risico’s zijn, hoeft een dader misschien minder lang in voorarrest te blijven. Maar het kan ook andersom: dat we – binnen de wettelijke mogelijkheden – meer tijd nodig hebben om ervoor te zorgen dat de veiligheid van de kinderen gegarandeerd kan worden.”

Obstakels

De pilot wordt met een half jaar verlengd. In die periode moeten nog enkele obstakels worden genomen. Zo telt de regio Oost-Brabant twee VT’s, die geen toegang hebben tot elkaars systemen. Ook over andere kwesties moeten afspraken worden gemaakt, zoals privacy (‘mag informatie vanuit het strafrecht worden gedeeld?’) en toegang tot de verdachtenmonitor (waarin ketenpartners informatie mogen toevoegen). Die besluiten moeten op bestuurlijk niveau worden genomen. Ook moet worden geregeld dat er alle werkdagen mensen van de organisatie op ZSM aanwezig zijn. Van Hees: “De RvdK is in de avonden en in het weekend telefonisch bereikbaar. Of VT dezelfde ruimte kan krijgen is mede afhankelijk van de gemeenten die de organisatie financieren.”

Adequaat verbinden

Voor Van de Looij staat als een paal boven water dat er veel winst is te boeken met de aanwezigheid van VT, die aan de ketenpartners meer context kan bieden en kan doorverwijzen naar hulp in het vrijwillige kader. “Ik geloof oprecht dat als je een zaak betekenisvoller kunt afdoen, de kans op recidive kleiner is. Je kunt een spiraal van geweld doorbreken als je niet alsmat kiest voor straf op straf. In het adequaat verbinden van straf en zorg is nog een wereld te winnen. En dit is alvast een belangrijke stap.”

Ketenbrede inzet voorkomt contactverlies

Tekst Hester Otter

Afspraken niet nakomen, elkaar zwart maken in het bijzijn van de kinderen, of de andere ouder juist negeren en buitensluiten: weinig is zo ontwrichtend in een kinderleven als een complexe scheiding. In extreme gevallen resulteren deze scheidingen in contactverlies, waarbij het kind geen contact meer heeft met een van de ouders. Voor de RvdK is rechtsbescherming van het kind het uitgangspunt. De RvdK zet zich in voor een duurzame relatie voor het kind met zijn beide ouders, met het doel om contactverlies te voorkomen.

Bij 10 tot 20 procent van de scheidingen ontstaat een complexe situatie. Het lukt de ouders niet om na de scheiding samen op een redelijke manier invulling te geven aan het ouderschap. Soms gaat het helemaal mis, waardoor het kind geen contact met een van de ouders meer heeft. “Er is vaak sprake van een proces van verwijdering, waarbij vele factoren een rol kunnen spelen. In dit proces raakt een kind in de knel en heeft het gevoel te moeten kiezen tussen de ouders. Contactverlies met één van de ouders kan hiervan het gevolg zijn. “Dit is een onwenselijke situatie”, vertelt Sil van Beekum, beleidsadviseur bij de RvdK. Vaak wordt hiervoor ouderverstoting als term gebruikt. Van Beekum wil daar graag vanaf: “Dit impliceert ten onrechte dat de schuld bij het kind ligt. We gebruiken liever de term (dreigend) contactverlies, waarmee je kunt kijken naar het proces en naar oplossingen voor behoud of herstel van contact.”

Impact op langere termijn

Omgangsproblemen leiden tot veel stress in gezinnen. Op langere termijn heeft dit bovendien gevolgen voor het levensgeluk van een kind en op het kunnen ontwikkelen van relaties. Dit speelt door tot ver in de volwassenheid. Ook maatschappelijk heeft het veel impact: er wordt door de betrokkenen veelvuldig een beroep gedaan op de rechtspraak en hulpverlening. De laatste jaren is de aandacht rondom deze problematiek gegroeid. Ieder kind heeft recht om contact te hebben met zijn/haar ouder(s). De ouder heeft de plicht om dit recht te respecteren en te garanderen. Met het programma Scheiden zonder Schade (2018-2021) wordt geïnvesteerd in verbetering van preventie en samenwerking tussen zorg en recht. Ook de RvdK neemt deel in dit programma.

In 2021 heeft het Expertteam ouderverstoting/complexiteit, ingesteld door de minister voor Rechtsbescherming, een adviesrapport geschreven om de positie van ouders en kinderen in situaties van contactverlies te verbeteren. Van Beekum was lid van dit expertteam.

Schijnrust

De RvdK heeft jarenlange ervaring met onderzoek en advisering in complexe scheidingen. Voortschrijdend inzicht en maatschappelijke ontwikkelingen zorgen ervoor dat de visie op de problematiek verandert, vertelt Sil van Beekum. “Wanneer in een scheidingszaak de strijd tussen ouders hoog oploopt, leek het nemen van tijdelijke rust een goed advies. Dat betekende: een periode geen contact met de uitwonende ouder en het advies aan ouders om hulp te zoeken. De zaak werd aangehouden of na verloop van tijd kon er een nieuw verzoek bij de rechtbank worden ingediend. Geen contact betekende voor het kind in ieder geval geen ruzie meer bij de deur, geen angst dat het weekend er weer aan kwam, geen zorg voor de achterblijver enzovoort”, aldus Van Beekum. “Inmiddels menen we dat dit een soort schijnrust is. Want vaak kwam er geen hulp of niet de juiste hulp waardoor de verwijdering tussen kind en ouder groeide. De periode van geen contact leidde niet tot geenherstel. Het werd een opmars voor verderstreckende juridische strijd in bijvoorbeeld een verzoek om eenhoofdig gezag.”

Tijd als risicofactor

Inmiddels blijkt dat juist tijd een van de grootste risicofactoren is voor contactverlies: hoe langer de situatie duurt, des te meer de strijd verhard raakt. “Van ervaringsdeskundige ouders en jongeren weten we dat die ene heftige ruzie tot een nieuwe waarheid kan leiden en kan zorgen voor verdergaande verwijdering tussen ouder en kind. Tijdig en goed onderzoek is dus belangrijk. Is er geen sprake van mishandeling of onveiligheid? Dan moet er worden ingezet op contactbehoud of het herstellen van contact. Uitgaande van de ontwikkeling en het perspectief van het kind. Dit is het uitgangspunt van de RvdK”, zegt Van Beekum. “We moeten zo snel mogelijk weten hoe de situatie is; bij onvoldoende veiligheid zal het contact onder begeleiding moeten plaatsvinden. En voor beide ouders en het kind zal passende ondersteuning moeten komen; het is immers niet gewóón complex. En is de rechter nodig, dan is een korte lijn noodzakelijk.”

Helpend netwerk

Tijdverlies is helaas moeizaam aan te pakken, constateert ze. “Ouders en kinderen worden verwezen of doorgeschoven. Ze gaan dan ook nog eens van wachtlijst naar wachtlijst. De nodige specialistische hulp is niet altijd of onvoldoende beschikbaar. Procedures rijgen zich aaneen. Voordat een zaak op een eerste zitting is, gaat er al vaak een half jaar overheen. Bij grote problemen in de relatie tussen ouders gaat veel kostbare tijd verloren, waardoor het steeds moeilijker wordt de zaak in ‘wenselijke banen’ te leiden.” Het netwerk van familie en vrienden speelt hierin ook een rol. Als het netwerk achter die ene ouder gaat staan, is het bijna onmogelijk om de overtuigingen te veranderen. Het is de kunst om het netwerk helpend te laten zijn.”

Verharding voorkomen

De RvdK komt in gezag- en omgangszaken pas in beeld als de zaak bij de rechter ligt. “Daar zien we de weg die ouders en kinderen hebben afgelegd. We zien waar steun en begeleiding mogelijk had kunnen helpen om verharding te voorkomen. En momenten waar met ondersteuning van ouders in het naleven van afspraken het tij had kunnen keren. Momenten waar in ieder geval het kind in de kou stond en steun nodig had. Het kind wordt namelijk nog wel eens vergeten in de strijd, iets wat je ouders overigens niet altijd kwalijk kunt nemen.”

Signaleren van risico’s

“Vaak kunnen ketenprofessionals inschatten wanneer een situatie complex wordt”, zegt Van Beekum. Daarom is eerder signaleren van risico’s zo belangrijk. Bijvoorbeeld bij ouders die hulp krijgen van de GGZ, vanwege persoonlijke problemen en waarvan de hulpverlener weet dat zijn cliënt er echt geen relatie- of scheidingsproblemen bij kan hebben. En kinderen die op vrijdag met buikpijn op school komen, omdat het wisselweekend eraan komt. “Het is zaak om ouders én kinderen hulp en ondersteuning aan te bieden. Advies in te winnen bij een gemeentelijk of regionaal scheidingsloket of -team, en dit alles zo vroeg mogelijk in het scheidingsproces. En natuurlijk bij nieuwe ontwikkelingen, zoals een nieuwe partner of een verhuizing. Het vraagt alertheid van ons allen en we moeten niet weggijken of doorschuiven. Hopelijk kunnen we voorkomen dat de oplossing gezocht wordt in juridische procedures. Dit is wat je toch niet wilt, als het om afspraken over je kinderen gaat.”

Ketenbrede visie

Om schade door complexe scheidingen bij kinderen zoveel mogelijk te beperken is een gezamenlijke (ketenbrede) visie van overheid en wetenschap op voorkomen van contactverlies essentieel. “Als keten moeten we om het gezin heen gaan staan vanuit verschillende verantwoordelijkheden. We moeten doen wat voor dat gezin nodig is, terwijl we blijven uitdragen dat elk kind recht heeft op zijn/haar ouders. Zo kunnen we met elkaar veel meer voor een kind betekenen. Als de situatie tenminste veilig is. Daar moet eerst aan worden gewerkt. Het belang van tijdig en grondig onderzoek mag duidelijk zijn. Het adviesrapport van het expertteam ouderverstoting/complexiteit omgangsproblematiek levert een bijdrage aan een gezamenlijke visie op de aanpak van deze problematiek. Voor alle betrokkenen is preventie een belangrijke drijfveer.”

Het weghalen van het schot tussen jeugd- en volwassenzorg ziet zij als belangrijke voorwaarde voor de inzet van passende hulp, waarbij de hulpvraag van alle gezinsleden leidend moet zijn. “Hier hebben we nog een weg te gaan!”

Initiatieven

In het land ontstaan al mooie initiatieven, zoals de start dit jaar van een pilot met een nieuwe scheidingsprocedure, een pilot gezinsadvocaat en een pilot schottenaanpak. Het zogenoemde uniform hulpaanbod is dit jaar in het hele land ingevoerd. In gemeenten krijgen scheidingsloketten vorm en zijn er vruchtbare samenwerkingsverbanden met partners disciplines uit het gemeentelijke en juridische veld. De RvdK heeft hierin een eigen rol. “We bewegen ons immers op het snijvlak van zorg en recht. Als het gaat om advies over de verdeling van zorgtaken, over omgangsregelingen, over de overgang van hulp in het vrijwillig kader naar het gedwongen kader. “Ik zie de RvdK als bruggenbouwer, waarbij het recht van het kind altijd voorop staat.”

Grondige analyse broodnodig

De RvdK ziet de meest complexe scheidingen. Het analyseren ervan is niet eenvoudig. “Als kinderen een ouder afwijzen en geen contact meer willen, dan moet je onderzoeken waarom dat zo is. En als ouders blijven hangen in hun ruzies, dan wil je weten wat hiervan de oorzaken zijn en wat maakt dat dit in stand blijft. Dit klinkt makkelijker dan het is. Er is meer diagnostiek nodig om die achterliggende oorzaken te achterhalen en om te ontdekken waar de oplossingsrichting ligt, welke steun nodig is. En uiteraard om vervolgens te pleiten voor toereikende hulp.” De behoefte aan ontwikkeling van onderzocht instrumentarium is er ook bij de RvdK. We zien hier de meest complexe situaties.

Interventie op maat

De RvdK streeft naar maatwerk. Naast het advies op zitting en de noodzaak tot analytisch onderzoek in de meest complexe zaken, is er bijvoorbeeld de mogelijkheid tot het inzetten van een netwerkberaad. Om samen met het kind, de ouders en het netwerk tot afspraken te komen.

“Ons generiek onderzoeksmodel (GOM) is gericht op aansluiting zoeken bij de ouders. Met ouders kijken naar wat hún kind nodig heeft in zijn nieuwe opvoedingssituatie. En hoe organiseren je je ouderschap na scheiding: lukt dit samen of beter apart van elkaar? In plaats van energie in je ex-partner te steken, kun je er ook voor kiezen om energie te steken in je ouderschap. Wat is hiervoor dan nodig? Hoe kunnen ouders hierbij geholpen worden? Hoe zorgen we ervoor dat kinderen zich écht gehoord voelen? Daar richten wij ons op: in het belang van het kind.”

Zo kan het dus ook

Vanuit de RvdK doe ik onderzoek naar een meisje dat tijdelijk bij haar opa en oma woont. De vraag is of dit de juiste plek voor haar is of dat een ondertoezichtstelling en uithuisplaatsing aan de orde zijn. Het is al duidelijk dat haar ouders nu niet zelf voor haar kunnen zorgen. Het meisje snapt niet waar iedereen zich druk om maakt, het gaat toch goed bij opa en oma? Maar, de hulpverlening en ook opa en oma denken hier langzaam aan anders over...

Op het afgesproken tijdstip zit ik klaar en druk op het video-icoontje. De fotolijstjes platgelegd, mijn achtergrond een witte muur en de laptop.

Ze neemt op, maar zonder beeld. 'Hallo?'. Ik leg uit wie ik ben en waarom ik bel. Oja, ze was de afspraak vergeten. 'Maar, ik hoef echt niet in beeld hoor', zegt ze meteen geagiteerd. Ik laat mijn camera aanstaan. Stom genoeg stel ik de vraag of ze soms nog in bed ligt. Het is 14.00 uur. 'Natuurlijk niet' klinkt het verontwaardigd. Oja, hoe kan ik dat nou denken over een puber?

'Ik negeer haar boze zuchten en haar korte antwoorden, die doorspekt zijn met scheldwoorden.'

Wanneer het woord uithuisplaatsing valt, wordt ze nog bozer. Het woord alleen al werkt als een rode lap op een stier. Oké, dan maar een andere invalshoek bedenken. Ondertussen ziet zij mij ploeteren en kijk ik naar een zwart scherm. Ik negeer haar boze zuchten en haar korte antwoorden, die doorspekt zijn met scheldwoorden. Langzamerhand begint ze meer te praten. Over hoe zij de dingen ziet, hoe het contact met haar ouders is en dat ze soms toch ook wel erg snel boos wordt. Ik kan steeds wat meer doorvragen en er komt ook minder schuttingtaal door de telefoon.

Ineens zegt ze vertwijfeld, 'oh mijn vriendin is hier onverwacht. Hier bij mij thuis'. Ik zeg dat het aan haar is wat ze wil. Ik kan ook op een ander moment even terugbellen. 'Maar het is juist zo'n fijn gesprek', flapt ze eruit. Ik glimlach, maar blijf stil. 'Wacht, ik ga mijn vriendin zeggen dat ze beneden moet wachten, ik ben zo terug.' In het scherm staan nu zowel haar geluid als beeld uitgeschakeld.

'Vervolgens leggen de meiden mij samen haarfijn uit, hoe het gaat als ze om kleine dingen ontploft.'

'Mijn vriendin is gewoon hier, maar die weet toch alles en kent mij goed' zegt ze als ze terugkomt. Vervolgens leggen de meiden mij samen haarfijn uit, hoe het gaat als ze om kleine dingen ontploft. Eigenlijk is dat vooral haar probleem. Ze heeft er zelf ook last van en wil hier wel hulp bij. Op een vraag die ik stel, komt ineens geen antwoord meer. Wel klinkt er vaag gegiechel en geritsel. Een beetje geïrriteerd zeg ik 'zijn jullie nu met iets anders bezig?'. Na een korte aarzeling, gebeurt het. 'Nee echt niet, wacht ik doe de camera wel even aan'.

En daar zit ze. Een kwetsbaar meisje van bijna veertien jaar, die mij uiteindelijk toch even heeft toegelaten. We praten nog even door en zwaaien naar elkaar bij het ophangen.

Geschreven door Yvon, Raadsonderzoeker

Colofon

Jaarbericht RvdK, Jaarbericht 2020 Jaargang 2021

Publicatiedatum

donderdag 29 april 2021

Productie

Raad voor de Kinderbescherming

Eindredactie

Raad voor de Kinderbescherming - vakgroep communicatie

Internet

<http://www.kinderbescherming.nl>

Copyright

CC0 1.0 Universal